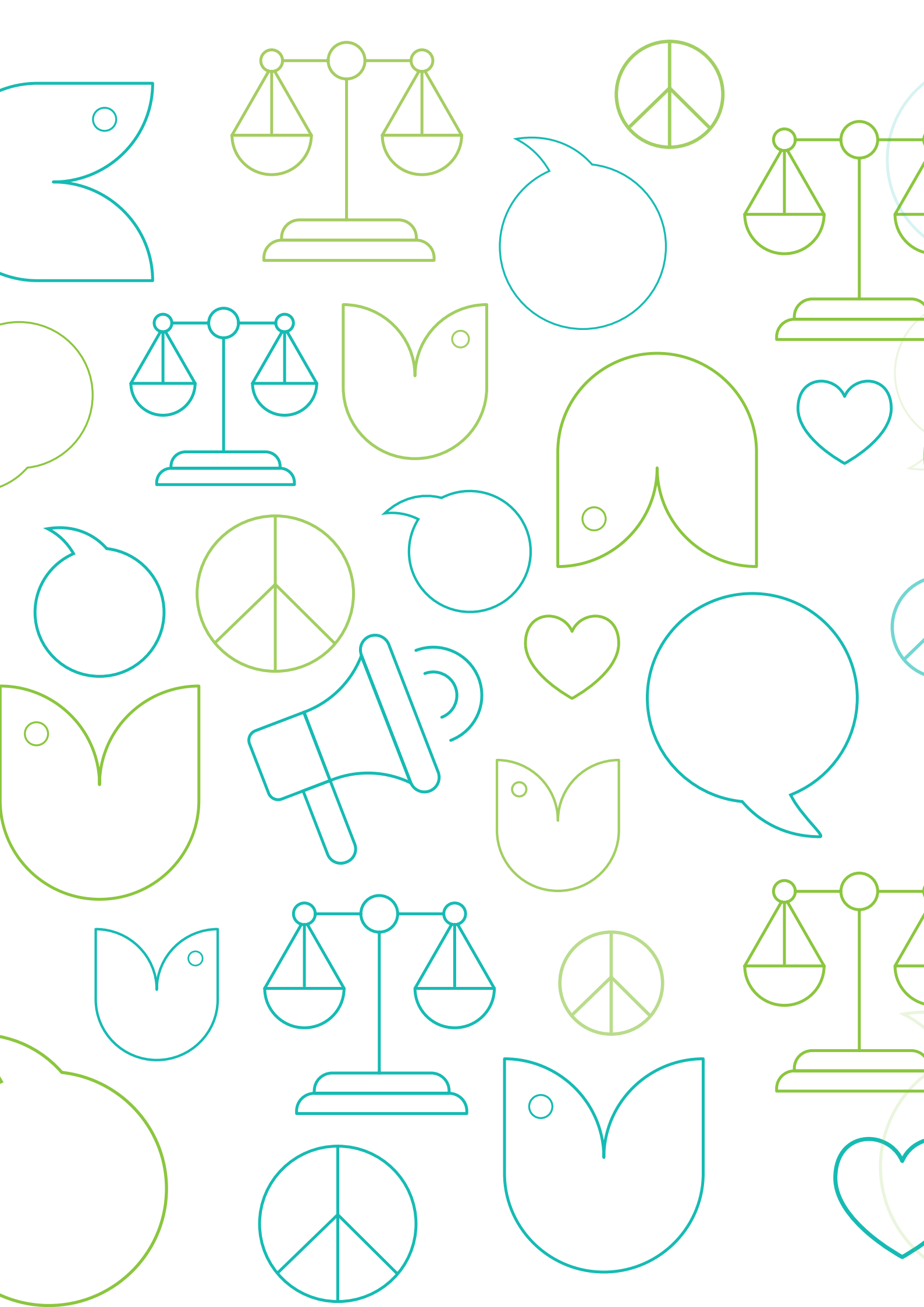

Decidim en què invertim

**Pressupostos participatius al
Temps Educatiu del Migdia**

Índex

pág. 5

Presentació

pág. 6

Objectius
educatius

pág. 7

Orientacions generals
per a l'equip educatiu

pág. 13

Desenvolupament

Decidim en què invertim

PRESSUPOSTOS PARTICIPATIUS AL TEMPS EDUCATIU DEL MIGDIA

QUÈ FAREM?

Aquest curs decidirem com invertim una part del pressupost del menjador per millorar les nostres estones de lleure.

Per fer-ho, escoltarem les idees de tothom i prendrem decisions pensant en el benestar de tot el grup.

PER QUÈ HO FEM?

Per millorar els espais, els materials i les activitats del temps de lleure.

Per aprendre a expressar les nostres idees i escoltar les dels altres.

Per descobrir que els recursos són limitats i que cal decidir junts i juntes com els fem servir.

Per participar, col·laborar i tenir cura del que és de tothom.

DURADA: 4 setmanes. 1 sessió per setmana

EL PROJECTE EN 4 SETMANES

1

MIREM QUÈ PODEM MILLORAR

Observem com fem servir els espais, els materials i el temps de lleure.

QUÈ FAREM?

- Observarem els espais i els materials.
- Marcarem en un mapa on hi ha més o menys infants i quines activitats fan.
- Parlarem sobre què funciona bé i què podem millorar.
- Compartirem les nostres idees en una assemblea.

Representants de tots els cursos compartiran les necessitats detectades.

2

IMAGINEM NOVES IDEES

Pensem propostes per millorar el temps de lleure al menjador.

QUÈ FAREM?

- Respondrem a una pregunta: **Quins materials o recursos ens ajudarien a gaudir més del temps de lleure?**
- Recordarem tres idees importants:
 - el pressupost és limitat;
 - no podem fer-ho tot;
 - respectarem la decisió que prenguem entre totes i tots.
- Dibuixarem o prepararem les nostres propostes.

Tothom podrà veure, llegir i comentar totes les propostes.

3

TRIEM LES PROPOSTES

Analitzem les propostes i escollim les que ajudaran més a tothom.

QUÈ FAREM?

- Cada grup explicarà la seva proposta.
- Les valorarem tenint en compte:
 - si beneficien a molts infants.
 - si són inclusives;
 - si són sostenibles;
 - si s'ajusten al pressupost.

Aprendrem a prendre decisions justes i responsables.

4

VOTEM I DECIDIM!

Ara arriba el moment de decidir!

QUÈ FAREM?

- Cada infant votarà la proposta que més li agradi.
- Comptarem els vots.
- Descobrirem quina proposta ha guanyat.
- Compartirem la decisió amb tota la comunitat del menjador i ho celebrarem.

La decisió és de totes i tots!

Què aprenem?

Participem i dialoguem.

Escoltem i respectem les opinions diferents.

Treballem pel bé comú.

Tenim cura dels espais, dels materials i del nostre entorn.

Som protagonistes i responsables de les decisions.

Descobrim que, quan participem, podem millorar el nostre menjador.

La democràcia s'aprèn participant!
Entre totes i tots fem un menjador millor.

Presentació

Els **pressupostos participatius** són una **eina educativa** que permet als infants **viure en primera persona un procés real de participació democràtica** i correspondre's a la gestió dels recursos col·lectius del menjador escolar.

Aquesta iniciativa convida els infants a **reflexionar sobre l'ús dels espais, els temps i els recursos del lleure al menjador**. A partir de l'anàlisi de les necessitats individuals i col·lectives, plantegen propostes i prenen decisions orientades al benestar de totes i totes. D'aquesta manera, esdevenen **protagonistes en la construcció d'un espai de lleure més inclusiu i ajustat als seus interessos**.

Al llarg del procés, **desenvolupen competències vinculades a la participació democràtica**, com el diàleg, l'escolta activa, el pensament crític, la responsabilitat, el respecte per la diversitat d'opinions i el compromís amb les decisions preses col·lectivament.

→ Objectius educatius

Els infants reflexionen sobre l'ús dels espais i els recursos del lleure al menjador, identifiquen necessitats col·lectives i proposen millores que contribueixin al benestar de tota la comunitat.

Els infants aprenen a expressar les seves idees i a escoltar-ne la dels altres, a consensuar, pactar i prioritzar propostes tenint en compte les necessitats col·lectives.

Els infants aprenen a administrar recursos compartits, entenent que són limitats i que cal establir criteris de prioritització.

Durada

4

SETMANES, DEDICANT UNA SESSIÓ SETMANAL AL PROJECTE.

És important ajudar els infants a entendre que aquest projecte **no és només una activitat del menjador, sinó una experiència que s'assembla a la manera com les persones participem en la vida col·lectiva**. Al llarg del procés podem explicar que a les ciutats, pobles i institucions també es recullen propostes i es prenen decisions que afecten el conjunt de la ciutadania.

Aquesta connexió ajuda els infants a comprendre que participar, escoltar les diverses opinions i prendre **decisiones pensant en el bé comú és fer democràcia**.

Per altra banda, si el menjador disposa d'un **Consell d'Infants** és recomanable articular el projecte a través d'aquest òrgan. D'aquesta manera, es reforça el paper dels espais de participació existents i es promou una cultura de corresponsabilitat i implicació continuada.

Recordeu, l'objectiu principal del projecte no és escollir uns materials, sinó **aprendre a participar democràticament**.

Orientacions generals per a l'equip educatiu

CAL VETLLAR PER:

- Posar el focus en l'aprenentatge i no en la proposta guanyadora.
- Reconèixer les emocions que apareixen durant el procés.
- Garantir que totes les veus siguin escoltades.
- Fer transparents els criteris de decisió.
- Convertir els desacords en oportunitats educatives.
- Fer retorn de totes les aportacions realitzades.
- Celebrar la participació més que el resultat final.
- Recordar constantment que l'objectiu és millorar el benestar col·lectiu.

UNA OPORTUNITAT PER PALAR DE LA HISTÒRIA DEMOCRÀTICA DE CATALUNYA

Aquest projecte també pot ser una bona ocasió per fer valdre la tradició participativa i institucional del nostre país. Es pot compartir amb els infants, adaptant el missatge a la seva edat, que **l'any 2027 es commemoraran els 1.000 anys de les primeres assemblees que es consideren l'origen històric del Parlament de Catalunya**. Aquesta efemèride ens recorda que la paraula, l'acord i la presa col·lectiva de decisions formen part d'una llarga tradició que encara avui continua sent important per construir una societat més justa i participativa.

POSSIBLES DIFICULTATS EDUCATIVES I ORIENTACIONS PER A L'ACOMPANYAMENT

1 Desigualtats i conflictes de participació

QUÈ POT PASSAR?

- Alguns infants poden monopolitzar les converses.
- Poden quedar menys representades les opinions d'infants amb necessitats educatives específiques o més tímids.
- Alguns infants poden defensar només allò que els beneficia directament.
- Infants que voten una proposta per “fidelitat “ als amics i amigues.

COM ACOMPANYAR-HO?

- Vetllar perquè tothom pugui expressar la seva opinió de la manera que li sigui més accessible.
- Observar activament qui participa menys i fer-los preguntes directes.
- Posar exemples de decisions que impliquen pensar en el bé comú.
- Recordar que les amistats no depenen de votar el mateix. No cal votar la proposta d'un amic o amiga per continuar tenint una bona relació amb ell o ella. Discrepar d'una idea no significa rebutjar la persona que l'ha proposada. Podem plantejar preguntes com: “Triaries aquesta opció si no sabessis qui l'ha proposat?”

2 Frustració o sentiment d'injustícia perquè la proposta pròpia no és escollida

QUÈ POT PASSAR?

- Alguns infants poden viure la votació com una competició.
- Es poden sentir decebutos si la seva idea no resulta guanyadora.
- Poden aparèixer comentaris de menyspreu cap a les opcions menys votades.

COM ACOMPANYAR-HO?

- Explicar des del principi que participar no significa guanyar.
- Posar en valor totes les aportacions i no només les finalistes.
- Recordar que una proposta pot no ser la preferida d'algú però ser beneficiosa per al conjunt.
- Comparar situacions amb experiències quotidianes: “si només tenim diners per comprar una cosa, com decidim quina és la més important?”
- Reconèixer explícitament les emocions: “Entenc que et faci ràbia perquè hi haves posat molta il·lusió”.
- Fer visibles les idees descartades en un mural o document de retorn.
- Recordar que les propostes no escollides poden inspirar futures accions.

3 Propostes impossibles de dur a terme

QUÈ POT PASSAR?

- Els infants poden proposar materials molt cars o inviables.
- Si es descarten sense explicacions poden viure-ho com una censura.

COM ACOMPANYAR-HO?

- Ser transparents amb els pressupostos i criteris abans que els infants proposin les seves idees.
- Explicar els motius pels quals una idea no es pot portar a terme.
- Pensar si és possible reformular conjuntament les propostes perquè puguin esdevenir viables.

4 Impaciència perquè arribin els materials

QUÈ POT PASSAR?

- Els infants poden esperar que els materials arribin immediatament.
- La demora entre la votació i la compra pot generar desmotivació.

COM ACOMPANYAR-HO?

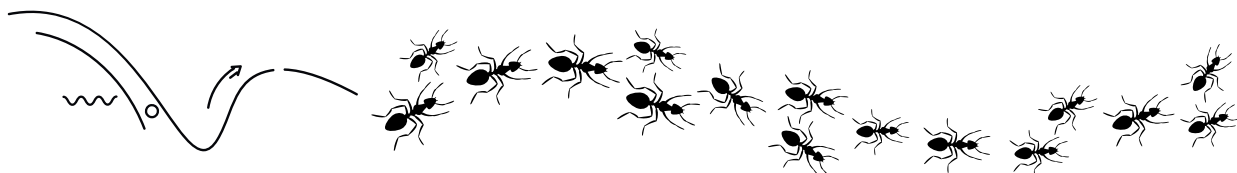
- Explicar que els projectes col·lectius necessiten temps.
- Utilitzar el racó del projecte o la comissió de seguiment per fer visible l'estat del procés de compra. Per exemple: podem posar un cartell fent el compte enrere, número de dies que falten perquè arribin els materials.

Orientacions generals per a l'equip educatiu

Desenvolupament

SETMANA 1. ANALITZEM EL NOSTRE TEMPS DE LLEURE

Endeguem el projecte amb un **procés de reflexió col·lectiva sobre com es desenvolupen les estones de lleure al menjador**.

Durant uns dies els infants observen i analitzen l'ús que es fa dels espais, els temps i els recursos disponibles. També identifiquen quines activitats tenen més demanda, quins materials s'utilitzen més o menys, quines necessitats no estan cobertes o quines situacions es poden millorar.

ACTIVITATS

Cicle inicial i mitjà (6-10 anys)

Durant una estona de lleure, els infants es converteixen en “**detectius**”.

- Per parelles, observen diferents espais del menjador o del pati.
- Disposen d'un **mapa del pati** i espais de lleure on marquen:
 - On hi ha molts infants jugant.
 - On hi ha pocs infants.
 - Quins materials s'utilitzen molt.
 - Quins materials gairebé no s'utilitzen.

En acabar, reflexionem plegats:

- On ens agrada jugar més?
- Hi ha espais on gairebé no va ningú?
- Ens faltava algun material?
- Hi ha hagut moments en què no sabíem què fer?

Desenvolupament

Cicle superior (10-12 anys)

Els infants formen equips i realitzen una anàlisi del menjador i dels espais de lleure. Es poden **incloure mini entrevistes** als companys i companyes.

Disposen també d'un **mapa del pati** per analitzar aspectes com:

- Quins espais estan saturats.
- Quins materials generen més interès.
- Quins conflictes es repeteixen.
- Quins interessos queden poc coberts.

En acabar, reflexionem plegats:

- Quines necessitats són individuals i quines col·lectives?
- Quines millores beneficiarien més infants?
- Si només poguéssim canviar una cosa, quina seria?

Important

Seria molt interessant que aquesta primera setmana finalitzés amb una assemblea conjunta de representants de tots els cicles, on cada grup comparteixi les principals necessitats detectades.

SETMANA 2. GENEREM PROPOSTES

En aquesta fase la idea és que els infants **formulin propostes inicials** per millorar el temps de lleure al menjador.

L'equip educatiu introdueix el projecte amb una pregunta motivadora:

- Quins materials de joc o d'altres materials ens ajudarien a gaudir més del temps de lleure al menjador?

A continuació, es deixen clares **tres idees bàsiques** que guiaran tot el procés:

- **El pressupost és limitat.** No es pot comprar tot.
- **No totes les propostes seran possibles.** Caldrà valorar, prioritzar i descartar en funció d'una sèrie de criteris com ara: que siguin propostes que beneficiïn al conjunt dels nens i nenes del menjador, que tinguin en compte criteris de sostenibilitat, durabilitat dels materials, possibilitats de reutilització i impacte ambiental, etc.
- **Cal respectar el que decideixi el grup.** La decisió final és col·lectiva.

ACTIVITATS

Cicle inicial (6–8 anys)

Els infants responen a la pregunta motivadora mitjançant **dibuixos** d'allò que els agradaria tenir o fer al menjador.

Els dibuixos es recullen en un mural que queda penjat al menjador com a referent visual del procés.

És important que l'equip ajudi a:

- Identificar propostes repetides al mural.
- Diferenciar entre “coses que m'agraden individualment” i “coses que ens ajuden a tots i totes”.

Desenvolupament

Cicle mitjà i superior (8–12 anys)

Cada grup rep una **fitxa** per elaborar la seva **proposta**:

Cada fitxa inclou:

- **Nom de la proposta**
- **Descripció.** Què és, com funciona, on s'ubicaria, quan s'utilitzaria.
- **Perquè és útil.** Millora la convivència? fomenta el joc? resol un problema?
- **Qui se'n beneficiarà.** Tots els nois i noies del menjador? un grup concret? És inclusiu?
- **Cost aproximat.** L'equip educatiu els dona pistes o convida els infants a investigar els preus.

Important

- Tant el mural amb els dibuixos com les propostes presentades pels infants de cicle mitjà i superior haurien d'estar exposats en un espai visible perquè tota la comunitat del menjador les pugui conèixer.
- Durant uns dies, els infants observen, llegeixen i comparteixen impressions sobre les diferents iniciatives recollides.
- Per garantir que els infants més petits també les comprenguin, l'equip educatiu d'infantil i cicle inicial, o bé una representació d'infants de cicle mitjà i superior, els explica les propostes i els ajuda a comprendre'n el contingut i la finalitat.

SETMANA 3. PRIORITZEM LES PROPOSTES

En aquest fase els infants **analitzen les propostes, valoren la seva utilitat col·lectiva, descarten aquelles que són inviables i prioritzen** aquelles que consideren més importants per gaudir del temps de lleure al menjador.

Aquesta setmana és clau perquè els infants experimenten:

- La **complexitat de decidir en grup**.
- La necessitat de **justificar** les preferències.
- El valor de **renunciar** a propostes que agraden però que, o bé no són prioritàries o bé no respecten els criteris acordats.

ACTIVITATS

Cicle inicial (6–8 anys)

L'equip educatiu recupera el mural de la Setmana 1 i, agrupa les idees similars i explica breument i amb paraules entenedores cada proposta.

Cada proposta es valora amb un sistema visual:

- **Verd:** molt útil per a tothom.
- **Groc:** útil però no tant.
- **Vermell:** poc útil.

Els infants col·loquen gomets però prèviament l'equip ajuda els infants a reflexionar a partir de preguntes:

- Qui farà servir això?
- Ens ajuda a jugar millor?
- És segur?

Amb les propostes que han quedat en verd o groc:

- Es fa una votació novament. Cada infant disposa de tres gomets per votar les seves preferències.
- El grup identifica les 3 **propostes més votades que seran les finalistes** i passaran a la Setmana 3.

Desenvolupament

Cicle mitjà i superior (8–12 anys)

Cada grup presenta la seva proposta a la resta de companys i companyes. Destaca què es vol comprar, per a què servirà i quins beneficis tindrà per al temps de lleure al menjador. La resta dels infants poden formular preguntes, demanar aclariments i compartir impressions. Un cop conegudes totes les propostes, cada infant disposa d'un conjunt **d'emojis o adhesius** que representen diferents criteris de valoració.

Poden atorgar els seus emojis a les propostes que considerin més ben valorades en cadascun dels aspectes següents:

- **Per a tothom.** Hi podran jugar o gaudir molts infants?
- **Ens arriba amb els diners?.** La podem comprar amb els diners que tenim?
- **És segura?.** És un material segur per jugar-hi?

En gran grup es debaten les propostes amb millor puntuació i es retiren les que no han obtingut bona valoració.

Finalment, cada infant vota **les 3 propostes** que considera prioritàries i que passaran com a finalistes a la Setmana 3.

Important

- **Al finalitzar la setmana 2, totes les propostes escollides queden reflectides en un nou mural.**
- **I novament una representació d'infants de cicle mitjà i superior, explica als infants més petits les propostes dels grans.**

SETMANA 4 . VOTACIÓ FINAL I PRESA DE DECISIONS

En aquesta fase els infants **decideixen democràticament** quines propostes es duran a terme i aprenen el respecte pels resultats, encara que no coincideixin amb les preferències individuals.

És molt important que l'equip reforci algunes idees:

- Totes les propostes són vàlides.
- La votació és individual, però el resultat és col·lectiu.
- La democràcia implica acceptar el resultat.

ACTIVITATS

Cicle inicial (6–8 anys)

Es proposa una dinàmica vivencial que els permeti participar activament en la presa de decisions i comprendre el valor del vot.

L'equip prepara un **pot per a cada proposta finalista, identificat amb una fotografia o un dibuix que faciliti la comprensió dels infants.**

Abans d'iniciar la votació, es recorden les diferents propostes i es promou una petita conversa per ajudar-los a reflexionar sobre la seva elecció. Es poden plantejar preguntes com:

- Quina ens farà gaudir més durant el temps de lleure?
- Quina creiem que farem servir més sovint?
- Quina proposta pot ser millor per a tothom?

Cada infant **rep una boleta de paper o una fitxa que simbolitza el seu vot.**

De manera individual i procurant mantenir el secret de la votació, cada infant diposita el seu vot dins del pot corresponent a la proposta que prefereix.

Un cop finalitzada la votació, es realitza el recompte de manera pública i participativa.

L'equip obre cada pot i compta els vots en veu alta, un a un, amb l'ajuda dels infants.

Finalment, s'identifica la proposta més votada i es comparteix amb el grup una reflexió sobre el resultat. Destaquem que totes les opinions han estat escoltades i que la decisió final és fruit de la participació de tothom.

Desenvolupament

Cicle mitjà i superior (8–12 anys)

Per fer l'experiència més significativa, **l'equip transforma l'espai en un petit col·legi electoral**.

S'hi habiliten diferents elements que reproduïxen un **procés democràtic real**:

- Una mesa electoral simbòlica.
- Una urna per dipositar els vots.
- Les paperetes de votació (amb el nom de cada proposta)
- Un espai reservat que garanteixi la privacitat a l'hora d'escollir.
- Llistat amb el nom dels infants que voten.

Aquesta ambientació converteix la votació en un esdeveniment especial i ajuda els infants a comprendre el funcionament dels processos democràtics.

Quan arriba el seu torn, cada infant segueix els mateixos passos que en una votació real:

- Recull la papereta.
- Revisa les opcions disponibles.
- Marca la proposta que prefereix.
- Diposita el vot a l'urna.
- Registra la seva participació a la llista de votants.

Una vegada tancada la votació, es realitza el recompte en gran grup perquè tothom pugui seguir-ne el procés.

L'equip educatiu, amb la col·laboració d'alguns infants, va explicant cada pas:

- Obertura de l'urna.
- Lectura de les paperetes.
- Registre dels vots.
- Suma dels resultats.

Finalment, es dona a conèixer la proposta guanyadora i es genera un espai de conversa per valorar l'experiència.

Algunes preguntes que poden ajudar a la reflexió són:

- Per què creieu que aquesta proposta ha rebut més vots?
- Què hem tingut en compte a l'hora d'escollir?
- Què hem après d'aquest procés?

Setmanes d'implementació

Un cop finalitzat el procés de votació, s'inicia la fase d'implementació de la proposta escollida. Aquest moment és especialment important perquè els infants poden comprovar com una decisió col·lectiva es transforma en una acció real que té impacte en la vida del menjador.

Per afavorir la implicació dels infants, es pot crear una **Comissió de Seguiment**, formada per una **petita representació d'infants de diferents edats**, amb el suport de l'equip. Aquesta comissió pot encarregar-se de:

- Fer el seguiment del procés de compra dels materials.
- Conèixer el pressupost final i comprovar que s'ajusta a la proposta aprovada.
- Informar la resta d'infants sobre l'estat del projecte.
- Pensar com es donaran a conèixer els nous materials a la comunitat del menjador.
- Col·laborar en l'elaboració de cartells, murals o petits comunicats sobre les novetats.

Durant aquest període també es pot habilitar un **racó del projecte** on s'expliquin les diferents fases del procés: la proposta guanyadora, la compra dels materials, etc. D'aquesta manera, els infants poden visualitzar l'evolució del projecte i entendre que les decisions col·lectives requereixen temps, organització i responsabilitat.

Presentació i celebració

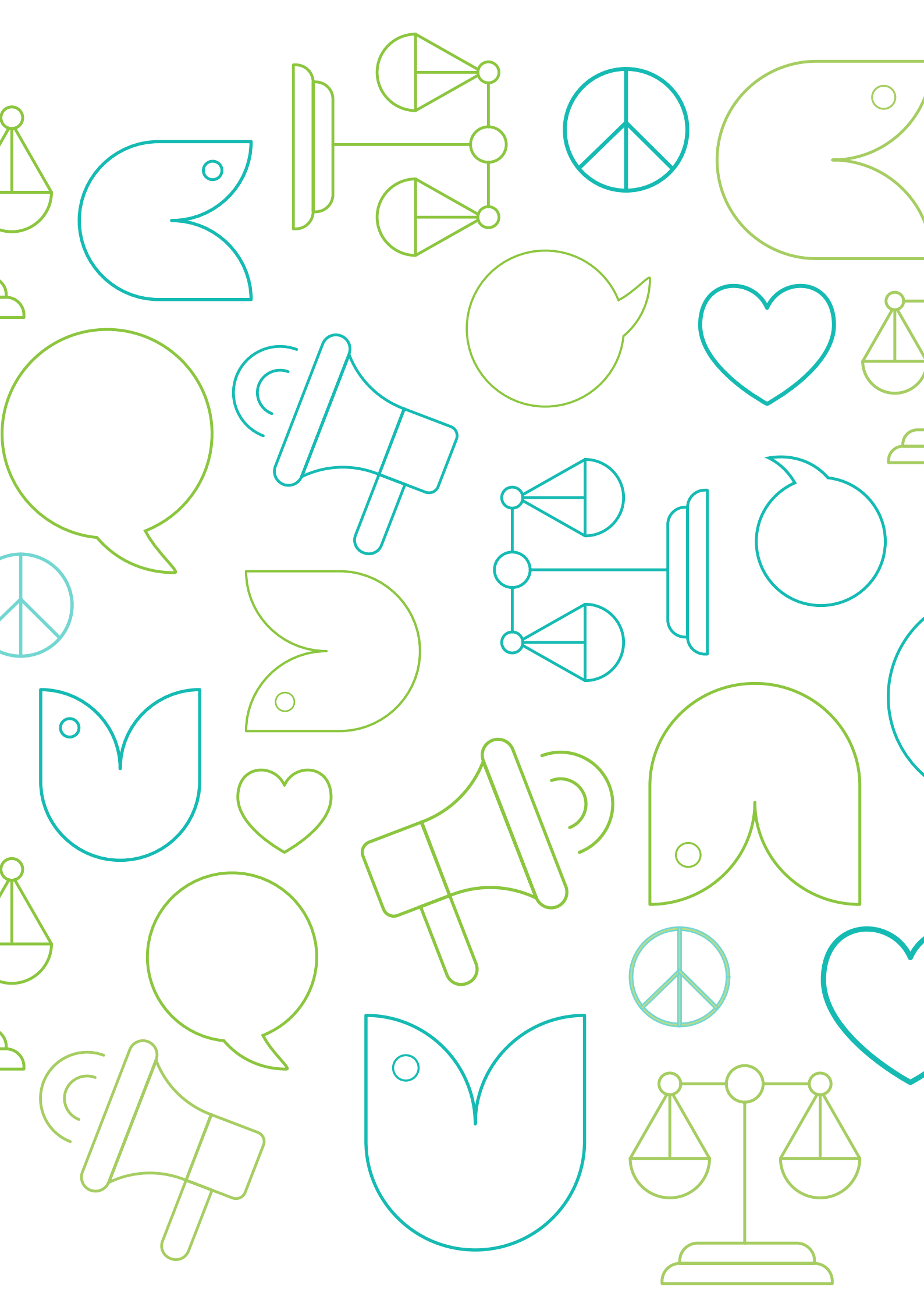
Quan arriben els materials, es pot organitzar un **petit acte de presentació perquè els infants coneguin les noves adquisicions i recordin que són el resultat d'un procés participatiu**.

Avaluació del procés

Al cap d'unes setmanes d'ús, es pot dedicar un espai a valorar de nou l'experiència:

- Els nous materials s'utilitzen tant com pensàvem?
- Han contribuït a millorar les estones de lleure?
- Tornaríem a triar la mateixa proposta?
- Què hem après participant f'aquest procés?

Fundesplai
Fundació Catalana de l'Esplai

